

אמר רבי שמעון לר' אלעזר בריה, על דא כתיב, (תהלים טו) יודוך עמים אלהים יודוך עמים אלהים יודוך עמים כלם. בא רבי אלעזר ונשק ידו. בכה רבי אבא ואמר, (שם קג) כרחם אב על בנים. מי ירחם על רבי אלעזר וישלים דבריו, חוץ מאהבת מורנו? אשרי חלקנו שזכינו לשמע דברים אלו לפניו, שלא נבוש בהם לעולם הבא.

אמר רבי אבא, הרי כהן און לא כתוב ביתרו, אבל כהן מדן כתוב. אמר לו, הפל אחד. בתחלה חמיו של יוסף נקרא כהן און, ואחר כך חמיו של משה - כהן מדן. והפל סוד אחד. שהרי שני אלה, משה ויוסף, עומדים בדרגה של סוד אחד בסוד האות ו"ו, שני ווי"ם כאחד. ומה שנאמר כהן מדן, סוד זה אשת מדנינים. (משה ויוסף בסוד אחד עומדים, וסוד

זה ו"ו, שנים כאחד).

הרים ידיו על ראשו רבי אבא ובכה. אמר, אור התורה עולה עתה עד רום הרקיע של הפסא העליון, אחר שישתלק מורנו מהעולם, מי יאיר את אור התורה? אזי לעולם שישאר יתום ממך, אבל דברי רבנו יאירו בעולם עד שיבא מלך המשיח, ואז כתוב (ישעיה יא) ומלאה הארץ דעה את ה' וגו'.

וישמע יתרו כהן וגו'. רבי חייא אמר, פסוק זה יש להתבונן בו, בתחלה כתוב את כל אשר עשה אלהים למשה, ואחר כך כתוב כי הוציא ה'. אלא סוד זה את כל אשר עשה אלהים, זה השם שהגן על משה ועל ישראל ולא זו מהם בגלות, ואחר כך השם העליון הוציא אותם ממצרים, שהרי השם הקדוש שהוציא אותם היה בסוד היוכל.

אמר רבי שמעון לר' אלעזר בריה, על דא כתיב, (תהלים טו) יודוך עמים אלהים יודוך עמים כלם. אתא ר' אלעזר ונשק ידו. בכה ר' אבא ואמר, (תהלים קג) כרחם אב על בנים. מאן ירחם על ר' אלעזר, ולא שלמא מלוי, בר רחימו דמר, זפאה חולקנא, דזכינא למשמע מלין אלין קמיה, דלא נכסוף בהו לעלמא דאתי.

אמר רבי אבא, הא כהן און לא כתיב ביתרו, כהן מדן כתיב. אמר ליה, פלא איהו חד. בקדמיתא חמוי דיוסף, כהן און אקרי. ולבתר חמוי דמשה, כהן מדן. וכלא רזא חדא, דהא אלין תרין משה ויוסף. בדרגא דרזא חדא קיימין, ברזא דאת ו"ו, תרין ווין פחדא. ומה דאתמר כהן מדן, רזא דא אשת מדנינים. (משה ויוסף ברזא חדא קיימי, רזא דא ו"ו תרין פחדא).

ארים ידוי על רישיה ר' אבא ובכה, אמר, נהירו דאורייתא סלקא השתא עד רום רקיעא דכרסייא עלאה, לבתר דיסתלק מר מעלמא, מאן ינהיר נהירו דאורייתא. ווי לעלמא דישתאר יתום מינך. אבל מלין דמר יתנהירו בעלמא עד דייתי מלפא משיחא וכדין כתיב, (ישעיה יא) ומלאה הארץ דעה את יי' וגו'.

וישמע יתרו כהן וגו'. רבי חייא אמר, האי קרא אית לאסתפלא ביה, בקדמיתא כתיב, את כל אשר עשה אלהים למשה, ולבתר כתיב כי הוציא יי'. אלא רזא דא את כל אשר עשה אלהים, דא שמא דאגין על משה ועל ישראל, ולא אתעדי מנייהו בגלותא. ולבתר, שמא עלאה דאפיק לון ממצרים. דהא שמא קדישא דאפיק לון, ברזא דיובלא הוה.

דָּבַר אַחַר אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה, אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה - כְּשֶׁנִּזְרַק לְנֹהַר, וּכְשֶׁהֲצִיל אוֹתוֹ מִחֶרֶב פְּרַעַה, וְאֶת יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ, שְׁכַתוֹב (שמות ב) וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת נַאֲקָתָם. וְכַתִּיב (שמות א) וּכְאֲשֶׁר יַעֲנֶנּוּ אוֹתוֹ כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ.

וַיִּשְׁמַע יְתָרוֹ כֵּהֵן מִדִּין. רַבִּי יוֹסִי פָתַח, (תהלים קיא) פְּדוּת שְׁלַח לְעַמּוֹ צִוְּה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ קְדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ. מַה שׁוֹנֶה בְּכָל שְׁאֵר הַפְּסוּקִים, שְׁבַכְלָם שְׁתִּי תְבוֹת מֵאֶלְפָּא בֵּיתָא, וּבְפִסּוּק זֶה וְשֶׁלְאַחֲרָיו שֶׁלֵּשׁ שֶׁלֵּשׁ? אֵלָּא כְּדִי לְהַשְׁלִים שֵׁשׁ צְדָדִים בְּאֶלְפָּא בֵּיתָא הַזֶּה, זֶה כְּנֶגֶד שֶׁלֵּשׁ הַגְּאֻלוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, חוּץ מֵהַגְּאֻלָּה הַרְּאשׁוֹנָה, פְּסוּק אַחַר כְּנֶגֶד תּוֹרָה נְבִיאִים וְכַתוּבִים, וְהַפֵּל תְּלוֹי בְּחֻמְהָ הַזֶּה.

פְּדוּת שְׁלַח לְעַמּוֹ - כְּשֶׁנִּזְרַק הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל מִגְּלוֹת מִצְרַיִם וְעָשָׂה לָהֶם נִסִּים וּנְבוֹרוֹת. צִוְּה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ - כְּשֶׁבָּא יְתָרוֹ וְקָבְלוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְקָרְבוּ לְעַבְדוּתוֹ, וּמִשָּׁם הִתְקַרְבוּ כָּל אוֹתֵם גְּרִים תַּחַת כְּנָפֵי הַשְּׁכִינָה. מִשָּׁם וְהִלָּאָה, קְדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ. שְׁהִרִי אֹז הַתְּקַדְּשׁ שֵׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁהִרִי (מהצד האחר) מִתְּקַדְּשׁ שֵׁם הַקְּדוֹשׁ, כְּשֶׁנִּשְׁבַּר וְנִכְפָּה הַצַּד הָאַחֵר, כְּמוֹ שְׁהִיָּה בֵּיתָרוֹ.

וַיִּשְׁמַע יְתָרוֹ וְגו', וְכִי יְתָרוֹ שָׁמַע וְכָל הָעוֹלָם לֹא שָׁמַע, וְהִרִי כְּתוּב (שמות טו) שָׁמַעוּ עַמִּים יִרְגְּזוּן! ? אֵלָּא כָּל הָעוֹלָם שָׁמַעוּ וְלֹא נִשְׁבְּרוּ, וְהוּא שָׁמַע וְנִשְׁבַּר וְנִכְפָּה מִלְּפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְקָרַב לִירְאָתוֹ.

רַבִּי אֲבָא אָמַר, בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שָׁנִינוּ, שְׁכָּל מַה שֶׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה - הַכֹּל אֲמַת וּמַעַשָׂה אֲמַת. וְאִין לָךְ דְּבַר

דְּבַר אַחַר אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה, כִּד אֲתַרְמִי לְנֹהַר, וְכִד שְׁזִיב לִיָּה מִחֶרֶב דְּפְרַעַה, וְלִישְׂרָאֵל עִמּוֹ, דְּכַתִּיב, (שמות ב) וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת נַאֲקָתָם. וְכַתִּיב (שמות א) וּכְאֲשֶׁר יַעֲנֶנּוּ אוֹתוֹ כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ.

וַיִּשְׁמַע יְתָרוֹ כֵּהֵן מִדִּין. רַבִּי יוֹסִי פָתַח, (תהלים קיא) פְּדוּת שְׁלַח לְעַמּוֹ צִוְּה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ קְדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ. מְאִי שְׁנָא, בְּכָל שְׁאֵר קְרָאִי דְּבְכַלְהוֹ, תְּרִין תִּיבִין מֵאֶלְפָּא בֵּיתָא, וּבְהֵאִי קְרָא, וּבְקֵרָא דְאַבְתְּרִיה, תְּלַת תְּלַת. אֵלָּא, בְּגִין לְאַשְׁלֵמָא שִׁית סְטָרִין, בְּהֵאִי אֶלְפָּא בֵּיתָא, הֵאִי לְקַבֵּל תְּלַת פּוּרְקָנִין דִּישְׂרָאֵל, בְּר פּוּרְקָנָא קְדַמָּא. קְרָא אַחְרָא, לְקַבֵּל תּוֹרָה נְבִיאִים וְכַתוּבִים. וְכֹלָא תְּלִיא בְּהֵאִי חֻמְהָ.

פְּדוּת שְׁלַח לְעַמּוֹ, כִּד פְּרִיק קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִישְׂרָאֵל, מִגְּלוֹתָא דְּמִצְרַיִם, וְעַבְד לֹון נִסִּין וּגְבוּרָן. צִוְּה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ, כִּד אֲתָא יְתָרוֹ, וְקָבִיל לִיָּה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְקָרִיב לִיָּה לְפּוּלְחָנִיָּה. וּמִתְמָן, אֲתַקְרִיבוּ כָּל אִינוּן גִּיּוּרִין, תַּחוֹת גְּדַפּוּי דְּשְׁכִינְתָּא, מִתְמָן וְלִהְלָאָה, קְדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ. דְּהָא כְּדִין אֲתַקְדֵּשׁ שְׁמִיָּה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהָא (מספרא אחרא) יְתַקְדֵּשׁ שְׁמָא קְדִישָׁא, כִּד אֲתַבְּר, וְאֲתַכְפִּיא סְטָרָא אַחְרָא, כְּמָה דְּהוּה בֵּיתָרוֹ.

וַיִּשְׁמַע יְתָרוֹ וְגו', וְכִי יְתָרוֹ שָׁמַע, וְכָל עַלְמָא לֹא שָׁמַעוּ, וְהָא כְּתִיב, (שמות טו) שָׁמַעוּ עַמִּים יִרְגְּזוּן. אֵלָּא, כָּל עַלְמָא שָׁמַעוּ, וְלֹא אֲתַבְּרוּ, וְאִיָּהוּ שָׁמַע וְאֲתַבְּר, (דף ט"ח ע"ב) וְאֲתַכְפִּיא מִקְמִיָּה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאֲתַקְרַב לְדַחְלִתִּיָּה.

רַבִּי אֲבָא אָמַר, בְּכַמָּה אֲתַר תְּנִינָן, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל מַה דְּעַבְד לְעֵילָא וְתַתָּא כָּלָא אִיָּהוּ קְשׁוּט, וְעוּבָדָא דְּקְשׁוּט. וְלִית לָךְ